

*LA GUERRA DEL FRANCÈS
A LA RODALIA D'OLOT
XAVIER VALERI*

A començaments del segle XIX Napoleó estenia per tot Europa els principis de la Revolució Francesa. La seva intenció, primer, era crear una xarxa d'estats afins que protegissin França de les grans monarquies europees. Tanmateix, els grans èxits bèl·lics que va obtenir el van portar a voler implantar el sistema francès arreu. El sistema francès representava la fi total del feudalisme, grans avantatges administratius i una modernització general. El problema era que la manera d'exportar-lo es feia a través d'exèrcits que, en moltes ocasions, subsistien del que trobaven a les cases dels alliberats, els quals es consideraven víctimes. A més, els catalans de començaments del segle XIX en tenien ben bé prou amb els Evangelis com a guia per afrontar la vida i no sabien res de res de la Revolució Francesa, només els disbarats comesos per les masses enfurismades i la guillotina.

En aquella època Sant Joan les Fonts tenia un cens de 721 habitants, que vivien del que donaven les 46 masies que figuren en el cadastre o de l'activitat dels molins paperers: el molí Fondo, que havia iniciat l'activitat el 1723; can Coca, el 1789; can Patge, el 1754 (ara can Porxes, a la Canya); cal Sarjant –que el 1798 era de Joan Rovira i Domènech, paperer i propietari del molí fariner del Noch d'en Cuc, i que el va vendre a Josep Antiga, qui per la seva banda el 1806 el va tornar a vendre a l'olotí Sebastià Hortet–, i el molí d'en Siqués, que havia estat fundat el 1798¹.

¹ CAULA, Francesc, "Guerra de la Independència", *Les Parròquies i Comuns de Santa Eulàlia de Begudà i Sant Joan les Fonts*. Ajuntament de Sant Joan les Fonts, 1991, p. 188-201.

El 2 de maig del 1808 el poble ja tenia un incipient nucli urbà a la vora del Fluvià, a l'espai que va des de l'Estada Juvinyà fins al temple romànic. La gent que hi vivia portava una vida de molt de treball i molta fe catòlica. Era un temps en què la Santa Inquisició estava en plena vigència i tothom complia amb els seus deures anímics. A més, tampoc hi havia gent que entengués –ni tan sols que se'n preocupés– el significat de les propagandes de la revolució de França que arribaven en forma de llibres prohibits, diaris i fullets. Al poble hi havia un rector, mossèn Pere Bastons (1803-1825), i dos vicaris, un dels quals feia de domer de Sant Andreu de Sucarrats. Dóna testimoni de la fe que hi havia al poble un llibre d'indulgències per al novenari d'ànimes que es conserva a l'Arxiu Diocesà de Girona (Llibre G-170-01145).

A partir del dia en què la gent de Madrid es revoltà contra l'exèrcit francès, es començà a crear un alçament general contra la presència de tropes franceses al regne d'Espanya. El 6 de juny els sometents d'Igualada, Manresa i Sampedor derrotaren una columna manada per Schwartz que havia sortit de Barcelona en direcció als molins de polvorers de Manresa. Al cap de pocs dies a Girona es formà una junta de defensa, a la qual s'ajuntà la que s'havia format a Figueres. A Banyoles, el beneficiat del monestir Josep Rovira i Plantés va declarar la guerra al francès, es va plantar a la plaça de les Rodes i, en un dia de mercat, va posar en combat una força de dos-cents homes i quatre-cents en reserva². D'aquesta manera uns podien combatre mentre els de la reserva tenien cura dels camps. Rovira no féu altra cosa que seguir el sistema secular dels miquelets, paisans manats per un militar. Organitzà el contingent als primers contraforts de la Garrotxa a Mieres i a Sant Miquel de Campmajor, una àrea de bosc solitària i fosca on predominen els pins negres, les alzines i els roures. Un altre banyolí, Josep Vila, es dedicà a alçar tots els pobles des de Figueres fins a Barcelona³. Algú devia passar per Sant Joan i va avisar el rector Pere Bastons –fill de Riudaura i antic domer de Tordera– del que s'estava congriant a tot el país. Però el primer testimoni de la guerra fou causat pel general governador de Barcelona, Duhesme, que el 20 de juny va aconseguir arribar fins a les muralles de la ciutat de Girona amb sis mil homes i vuit canons.

El governador de Girona Juan de Bolivar estava decidit a defensar-se i havia fet entrar mig centenar de canons de les bateries de la costa, mariners, i diverses agrupacions de voluntaris que reforçaven les forces regulars que ja hi havia a la ciutat. La força de Duhesme fou vista ben abans de la seva arribada a les

●
² PLA, Josep, JP 27, *Un petit món del Pirineu*. Edicions Destino, Barcelona, 1974, p. 237-240.

³ CAULA, Francesc, "Guerra de la Independència", *Les Parròquies i Comuns de Santa Eulàlia de Begudà i Sant Joan les Fonts*. Ajuntament de Sant Joan les Fonts, 1991, p. 188-201.

envistes de la ciutat: el 19 de juny va arribar a Sant Joan una petició d'auxili de Juan de Bolívar, que requeria gent armada per defensar la ciutat. Duhesme, però, en veure la situació, es va retirar altre cop a Barcelona. El 22 de juliol Reille, que havia intentat sense èxit entrar a Roses, i Duhesme van concentrar uns dotze mil soldats davant de Girona. El 4 d'agost arribà una ordre signada per Baudili Farró de Banyoles⁴ en la qual demanava gent armada i amb queviures per subsistir uns dies per tal de reunir-se amb la d'altres pobles al punt de la Beguda, veïnat situat al costat de Riudellots de la Creu, al terme municipal de Palol de Revardit. En concret, es demanaven vint-i-quatre homes per Sant Joan i nou per Begudà. Abans havia arribat una altra petició de la junta de Girona en què es demanaven quaranta homes.

El 16 d'agost el batlle Martí Pararols va enviar una carta a la Junta de Girona en què explicava que havia enviat trenta homes a la Beguda manats per Feliu Rovirola. Pararols hi assegurava que Rovirola va acceptar el comandament de la tropa de Sant Joan a desgrat i que va amenaçar-lo. Pararols justificà que no s'havia creat encara la Junta de Defensa de Sant Joan les Fonts perquè Rovirola pretenia que els membres d'aquesta estiguessin lliures de combatre. També considerava exagerat el nombre de quaranta homes que demanava la junta, i ho justificava en el fet que Sant Joan tenia pocs habitants⁵.

Per la seva banda, a Olot s'havia creat un batalló de miquelets, format per sis companyies. Les manades per Josep Vives i Josep Fillol s'ajuntaren a la força del coronel de les guerrilles de la Junta a l'Empordà, Joan Clarós. La funció dels olotins, primer, fou col·laborar en el bloqueig del castell. El 4 de juliol fustigaren una columna que finalment aconseguí reforçar la fortalesa. El dia 11 atacaren a Castelló d'Empúries la força francesa que volia ocupar Roses. Entre l'acció de Clarós, la guarnició de la ciutadella i unitats de navals angleses, els francesos van haver de deixar el setge de Roses⁶.

L'estiu de 1808 fou de gran exaltació. La gent passava d'una fúria combativa delirant a un estat més conservador. El continu repicar de les campanes i els rumors de barbaritats comeses per les tropes napoleòniques contribuïen a mantenir un elevat estat de crispació entre la població.

⁴ CAULA, Francesc, "Guerra de la Independència", *Les Parròquies i Comuns de Santa Eulàlia de Begudà i Sant Joan les Fonts*. Ajuntament de Sant Joan les Fonts, 1991, p. 191.

⁵ CAULA, Francesc, "Guerra de la Independència", *Les Parròquies i Comuns de Santa Eulàlia de Begudà i Sant Joan les Fonts*. Ajuntament de Sant Joan les Fonts, 1991, p. 191.

⁶ PAGÈS I PONS, Joan, *Aproximació històrica de la Vall de Bianya*, volum 1. Diputació de Girona, 2000, p. 383.

A Olot hi hagué una revolta contra l'alcalde major de Camprodon, que feia funcions d'alcalde major d'Olot, Ramon de Lomanya (era el representant de Carles IV a Olot). Per tal de protegir-lo, les autoritats el traslladaren a l'Hospici, on el vigilava una guàrdia de miquelets. A la nit un grup de contrabandistes francesos penetrà a la ciutat i intentà emportar-se l'alcalde sense èxit. Els miquelets els perseguiren i en feren un de presoner. Mentre conduïen el pres a l'Hospici, un tret sortit de prop de la font de l'Àngel l'occí a ell i a Josep Aulet, el miquelet olotí que el portava. En saber-se la notícia es formà un motí que estigué a punt d'aconseguir entrar a l'habitació de Lomanya. Finalment, la Junta de Defensa d'Olot obeí l'ordre de trasllat de la Junta de Vic. Lomanya sortí amb escorta de la ciutat, però una multitud intentà matar-lo, cosa que aconseguiren al Bosc de Tosca, ja al terme de les Preses. El 12 de juliol de 1808, amb ell foren assassinats l'agutzil Marçal Valls i Jaume Boronell⁷.

A finals de novembre el general Joan Miquel Vives es féu càrrec de l'exèrcit de Catalunya. A finals de 1808 disposava de vint mil infants, mil genets i vint canons, dels quals va deixar sis mil soldats a les comarques de Girona, on tenia el suport dels miquelets de Joan Clarós i de Josep Rovira. La resta es va desplegar per atacar Barcelona, on Duhesme feia una defensa activa. Vives va rebre una columna de dotze mil homes, comanada pel general Reding, l'heroi de Bailèn. Amb aquest reforç els espanyols van tancar els francesos a Barcelona i al castell de Figueres. Tanmateix, va entrar una columna de vint mil soldats provinents de Perpinyà que va aixecar el semisetge de Figueres, va ocupar Roses i va derrotar Vives a Cardedeu; això provocà que les forces regulars espanyoles es refugiessin a Tarragona. Després va pujar a Girona per assegurar les comunicacions entre Figueres i Barcelona. Va formalitzar el setge el 6 de juny de 1809. Tot i això, uns vuit-cents miquelets de la Garrotxa la nit del 16 d'agost es van introduir a la ciutat. El 10 de desembre el general Charles Augerau va entrar a Girona, que a partir d'aquell moment es convertí en plaça forta dels francesos, des de la qual castigarien les comarques.

En aquest setge, no hi ha constància escrita que hi participés el somatent de Sant Joan, el qual fou convocat a protegir el pas del Collsacabra de la ruta de Vic a Olot. El comissionat de la junta demanà 8 rals de velló fixos i 20 en reserva a Sant Joan, i 5 de fixos i 16 en reserva a Begudà. El 20 de juny de 1809 el comissionat Josep Arnautó, clergue, des del santuari del Collell demanà divuit homes a Sant Joan i setze a Begudà.

●

⁷ DANÉS I TORRAS, Joaquim, "La guerra de la Independència, temps precedents i seqüela", *Història d'Olot*, 7. Ajuntament d'Olot, p. 1.251-1.342.

El 1810 la gent de Sant Joan estava ja cansada d'una guerra que els causava molt de perjudici. Els francesos havien ocupat Banyoles, on havien construït un fort, i tenien Besalú, on havien penjat quatre o cinc paisans que menaven la resistència. El 20 de febrer la divisió volant d'Olot manada per Àngel Sotomayor intentà recuperar la vila. Antoni de Bofarull exposa que al cap de poc que els francesos s'haguessin apoderat de Besalú i hi haguessin establert una guarnició de cinc-cents infants i quaranta cavalls, varen fortificar-lo amb tots els recursos de què disposaven. Es veu que només hi havien deixat un pas per entrar-hi que estava a tret dels canons que tenien al turó de Santa Maria, on l'església estava fortificada amb espitlleres, talladures i bigues.

Quan la divisió d'Olot es presentà davant la vila, va rebre un gran càstig des de les esglésies i torres. Tot i això, els atacants intentaren incendiar les portes dels principals reductes. Ja amb les torxes a la mà, va caure mort el capità Sebastià Ramírez, que manava una bona colla de soldats regulars. Després sobrevingué un vent gèlid que va evitar l'incendi. El vent va convertir en inútil una barrera que els atacants havien construït per evitar l'arribada de reforços de francesos de Girona i Figueres. En trobar-se en inferioritat, els de la divisió volant van decidir retirar-se primer a Montagut, d'on van haver de marxar perseguïts per dues columnes que venien una per Argelaguer i l'altra per Tortellà. Al final Sotomayor es va refugiar a Sant Joan, on va redactar el comunicat del combat⁸.

El 17 d'abril del 1810, Pere Casas, regidor de Begudà, i Gaspar Fontfreda, regidor de Sant Joan, van signar amb altres edils de Santa Pau, la Cot i Batet un document en què demanaren a la Junta Superior de Guerra que els exonerés de pagar les capitacions que els havia assignat, perquè entre els joves incorporats al sometent i als miquelets, les malalties i les dues visites dels francesos no tenien res per donar.

Dels nois que havien marxat amb els miquelets, ja sabien que alguns no tornarien. Un miquelet de Begudà consta en el llibre d'òbits de Sant Miquel de Campmajor, com a mort en els combats que van tenir lloc entre el 23 de juny de 1809 i el 16 de gener de 1810, en la lluita per la consolidació per part dels francesos de la rodalia de Banyoles. Els napoleònics, ja molt durs amb els paisans, eren implacables amb els combatents. El 2 de febrer de 1811 van

●

⁸ DE BOFARULL, Antoni, *Historia crítica de la guerra de la Independencia en Cataluña*. Barcelona, 1882.

penjar a Girona Llorenç Gusíñer, de Castellfollit i miquelet de la companyia del Doctor Rovira⁹.

El 4 de desembre de 1810 el cap de l'exèrcit espanyol, el baró d'Eroles, des d'Olot demanà l'aportació d'atzembles per als transports; concretament, dos animals a Begudà, Batet, Sant Esteve d'en Bas, Sant Joan les Fonts, Sallent i Oix; quatre a Riudaura i Bianya; tres a Santa Pau i Sant Privat, i un a la Pinya, Puigpardines, el Mallol, Toralles i Castellar de la Muntanya. Un cop tingué els bagatges, el baró d'Eroles atacà la brigada Clément, que es retirava de la vall d'Hostoles. A Castellfollit i al pla de Politger una rereguarda manada pel coronel Petit sofrí una ensopegada molt dura en la qual es comptabilitzaren tres-cents morts i cinc-cents ferits en un sol dia. Es veu que durant el combat uns carrabiners francesos caigueren pel cingle¹⁰.

Des de començaments de març de 1811, els francesos manats pel general Clément romanien a Olot. Tanmateix, per la rodalia voltava el batalló de miquelets del coronel Francesc Rovira i Plantes, amb la intenció de fer-los la vida difícil.

Per això els francesos van sortir a encalçar-los. El contacte va tenir lloc al nucli urbà de Begudà. L'intercanvi de trets va produir almenys un ferit entre les files del coronel.

Els miquelets van fugir; el més probable és que travessessin la muntanya de Rapàs, passessin el Fluvià i, per on ara hi ha la Sebastiana, pugessin cap al puig de Vivers, pujol des d'on es domina part del pla de Begudà. El puig de Vivers forma com un esperó triangular que s'avança a la serra, cosa que el converteix en un punt de fàcil defensa. A més, disposa d'una via d'escapada per darrere que porta directament a Castellar de la Muntanya i a la vall del Bac. Probablement, al puig de Vivers hi havia més soldats del batalló de Rovira, perquè els fugitius s'hi van sentir segurs i els francesos no es varen atrevir a perseguir-los.

El que està provat és que els miquelets van arribar al puig de Vivers el capvespre del 3 d'abril. Allí devien apaivagar la set desbocada que diu que pateixen els soldats després d'haver lluitat i corregut per les seves vides. També està provat que van passar la nit al puig. Probablement la vídua Maria Puig i el seu fill Esteve Desvilar i Puig van atendre els ferits. Esteve Desvilar tenia

●
⁹ CULEBRAS, Jesús, "Castellfollit de la Roca", *Quaderns de la Revista de Girona*. "La Caixa"-Diputació de Girona, 2002.

¹⁰ DANÉS I TORRAS, Joaquim, "La guerra de la Independència, temps precedents i seqüela", *Història d'Olot*, 7. Ajuntament d'Olot, p. 1.251-1.342.

19 anys i era de nissaga de cavallers, per la qual cosa potser va participar en l'acció o era fora.

És en aquest moment que la casa es va convertir en improvisat hospital de campanya. Probablement, els mateixos habitants van atendre els ferits i seria versemblant que el capellà de Sant Joan, mossèn Pere Bastons, hagués pujat a la casa. Mossèn Bastons, com a actiu col·laborador de la Junta del Principat, era l'encarregat de recaptar les assignacions destinades al manteniment de la resistència i participava en el reclutament del sometent. La rectoria estava situada sota mateix del puig de Vivers i és molt segur que va saber el que passava.

L'endemà els homes d'en Rovira van deixar la casa per dirigir-se cap a Castellar de la Muntanya. Portaven el cadàver d'un company que varen sepultar al cementiri de Castellar. Mossèn Caietà Brugué va escriure en el llibre de morts: *“Tres d'abril del 1811, morí en la casa del Puig de Vivers de Sant Joan les Fonts, Josep Cordoní de Vilafreser. Soldat del Batalló d'expatriats del coronel Francesc Rovira. Lo feriren el mateix dia los enemics en la plaça de Begudà, lo puxaren in dita casa, reve lo sacrament de la Providència i l'endemà lo portaren ses companys soldats en lo cementiri i no sabem el nom dels pares.”*

Un cop enterrat Cordoní, els homes d'en Rovira podien haver fet camí cap a la vall del Bac o retornar a Sant Joan les Fonts. Totes dues opcions són possibles.

LA RENDICIÓ DE LES FUNOSES

El cert és que vuit dies després els homes de Rovira, manats per Llovera, van recuperar el castell de Figueres i van fer presonera la guarnició. Dins la fortalesa van trobar encara viu el general Álvarez de Castro, el qual va morir al cap de poc. Ho varen aconseguir en una agosarada acció sorpresa, la qual va propiciar que al cap d'uns dies els homes del baró d'Eroles recuperessin Olot. La ruta que van fer els homes de Rovira per traslladar-se a la rodalia de Figueres va ser Riudaura, Santa Margarida de Bianya, Oix, Santa Bàrbara, Sadernes, Gítarriu i Llorona.

La clau de la recuperació d'Olot fou que els francesos tenien una guarnició de dos-cents homes a la masia de les Funoses. Des de la masia, dominaven el poble de Castellfollit i l'accés a Olot.

El baró d'Eroles, coneixedor de la caiguda del castell, va voler enfonsar tota la línia de penetració francesa cap a la muntanya, per això va atacar Olot. Els francesos es varen refugiar al fortí de Sant Francesc, on van repel·lir tots els atacs. Aconsellat per Trinxeria, Eroles va decidir atacar els soldats que eren a les Funoses, els quals se li varen rendir. El baró va traslladar els presoners al fortí per comminar la rendició. Els defensors, espantats en veure els seus com-

panys presos, es varen rendir. Tot seguit van venir set mesos de tranquil·litat en els quals els francesos no es varen presentar per la rodalia, cosa que va servir a Olot per castigar espies i col·laboracionistes amb la mort.

REACCIÓ I DOMINI NAPOLEÒNIC

El cap de les forces franceses a Catalunya, Étienne Mac Donald, va bloquejar el castell amb tot el que va poder, de manera que a l'agost tornava a ser seu. Amb el castell, Girona, Banyoles i Besalú també eren seves. Quan va començar l'any 1812 els francesos, amb un nou comandant, el general de divisió Charles Decaen, tornaven a tenir en el seu punt de mira Olot i la seva rodalia.

Tot just començar l'any, els francesos van matar al terme de Montagut Josep Genover i Vallmajor i Pere Ferrer, el pastor de Vallmajor¹¹.

El 22 de gener de 1812 els francesos van entrar a Olot per romandre-hi dos dies i marxar-ne. Per a molts dels habitants del poble, va ser un mal senyal. Tanmateix, mossèn Pere Bastons, fervent col·laborador del vell règim, mantenia la cohesió entre els santjoanencs, entre els quals no se sabia l'existència de cap partidari dels francesos.

Al cap de dotze dies, una columna napoleònica va tornar a entrar a Olot, on va romandre vuit dies. La seva proximitat va propiciar la por de la gent de la rodalia, que els sabia capaços de saquejar i d'assassinar. Els francesos van tractar de consolidar la seva posició a Olot, cosa que va propiciar una topada al pla de la Pinya. Consta que van morir en aquest combat Pere Vergés, de 27 anys i natural del mateix poble que el capellà de Sant Joan, Riudaura, i un fuseller del regiment del coronel Rovira, que era d'Artés. L'endemà els francesos varen marxar cap a Besalú, on Clément tenia el seu quarter general.

El mes de febrer Rovira va col·locar la seva força en la línia Amer-Mieres per oposar-se als moviments dels francesos que volien ocupar Olot. Prop de Mieres va aconseguir desbaratar una columna que, amb el suport dels miquelets afrancesats de Josep Boquica, pujava a Olot.

L'acció només va retardar l'inevitable, perquè el 9 d'abril la columna del general Clément va entrar a Olot per quedar-s'hi. En aquest moment van començar a treballar per consolidar el seu domini a la comarca. El 3 de maig de

●
¹¹ VILAR I VERGÉS, Josep, "Puigsacreu", *Històries de la Garrotxa, Butlletí del Centre Excursionista Olot*, 118.

1812 van matar el masover del Bac del Cos a Montagut, Jaume Serradell, i el 7 de juny, el negociant de 25 anys Joan Pineda, també de Montagut¹².

El 21 de juliol de 1812 els francesos van ordenar als habitants de Castellfolliot que fessin molta calç per a la fortificació d'Olot. En aquests temps, els francesos van fer un pas que rodejava Castellfolliot, cosa que els va permetre assegurar la ruta entre Olot, Besalú, Figueres, Banyoles i Girona per una temporada llarga¹³. Van prohibir i castigar la possessió d'armes per part dels catalans i van mantenir un règim de terror. El cas d'Andreu Socarrats Sobeies i Anna Coromina n'és un exemple: vivien al mas Sobeies, però quan els francesos van ocupar Olot, moguts per la païra, es van establir al mas Joncàs de Capsec, que era la casa dels pares d'Anna Coromina. Un altre exemple és el de Magdalena Cros, que vivia al mas Serrademont, situat a la zona de Caspsec i Socarrats, amb el seu home, Bernat Jordà. Magdalena Cros es va posar malalta però, com que els francesos rondaven per la zona, ningú es va atrevir a anar a buscar el metge, ni el capellà. La malaltia es va agreujar, cosa que provocà la mort de Magdalena Cros el 28 d'abril de 1812¹⁴.

Els capellans, ja des del començament, o participaven activament en la guerra o es traslladaven d'una parròquia a l'altra quan els francesos s'acostaven. Per això, quan es moria algú, s'havia d'anar a enterrar a altres pobles, com és el cas de Castellar de la Muntanya, on es va enterrar un veí de Montagut per falta de capellans al seu poble, o Riudaura, on s'amagaven el capellà de la Pinya i un de Girona.

Els habitants dels pobles amagats mantenien talaies de vigilància permanents des d'on podien avisar de l'arribada de soldats francesos. És molt probable que el puig de Vivers fos una talaia de vigilància, igual que la Badosa de Castellar. Aquests punts es van mantenir fins que, durant les guerres carlines, els contendents van construir torres, com fou el cas de la torre de Canadell. Les talaies en temps de pau servien per avisar del pas d'empestats i per prevenir l'arribada de mendicants, marxants i bandits.

Els soldats francesos, italians i alemanys de les columnes napoleòniques estaven acostumats a subsistir amb el que trobaven al terreny, cosa que significava el saqueig sistemàtic de les cases i llogarets per on passaven. Quan

●
¹² VILAR I VERGÉS, Josep, "Puigsacreu", *Històries de la Garrotxa, Butlletí del Centre Excursionista Olot*, 118.

¹³ CULEBRAS, Jesús, "Castellfolliot de la Roca". *Quaderns de la Revista de Girona*. "La Caixa"-Diputació de Girona, 2002.

¹⁴ PAGÈS I PONS, Joan, *Aproximació històrica de la Vall de Bianya*, Volum 1. Diputació de Girona, 2000, p. 383.

es tractava de saquejos importants, els soldats feien parades on exposaven les coses robades, per tal de vendre-les a d'altres soldats que havien arribat tard o a col·laboracionistes. Els pagesos d'aquí quan en trobaven un de sol el mataven sense contemplacions.

Una conseqüència dels dos anys de domini francès va ser el saqueig de les masies de Sant Joan per part dels parrots d'en Boquica, del qual va deixar constància mossèn Pere Bastons i, més tard, Francesc Caula el recuperaria en el seu llibre *Les parròquies i comuns de Santa Eulàlia de Begudà i Sant Joan les Fonts*.

Relació del saqueig de Sant Joan les Fonts per part dels parrots d'en Boquica

Font: document de Pere Bastons, publicat per Francesc Caula.

Casa	Víctima	Tortura	Conseqüència	
Marunys	Gil Marunys	El cremaren	Mort al cap de pocs dies	Els altres de la casa també foren maltractats
Cisteller	Pere Pararols	El cremaren	Morí al cap de dos dies	
Massanella	El masover	El maltractaren		
Violella		Molt maltractats		
Molí d'en Balloi		Molt maltractats		
Molí d'en Siqués			S'escaparen	
Taloi			S'escapà	
Rectoria	Pere Bastons	Fortificà l'església	Li robaren el que havia amagat a Beget	

L'any 1813 havien consolidat el seu domini, l'objectiu era apoderar-se del camí de la Salut per ocupar Vic, intenció que el mes de juliol va provocar un fort combat amb les forces del baró d'Eroles prop del santuari de la Salut de Sant Feliu de Pallerols i un altre a l'octubre entre Sant Privat i el Mallol. L'única cosa que aconseguí el combat fou aflluir un temps la pressió que Rovira mantenia sobre Olot.

Quan la dominació napoleònica davallava, la persecució dels parrots per part dels espanyols va donar el seu fruit el 23 de juny de 1813, quan les tropes del baró d'Eroles els van batre a Banyoles. En aquesta lluita va morir el seu germà i ell va ser ferit. Al cap de poc temps, els general Souchet, convençut de la inanitat militar de les barbaritats dels homes d'en Boquica, va desfer el cos de Caçadors Estrangers Miquelets de l'Empordà.

Llavors Boquica va passar a ser un simple bandit, sense el suport de cap estat. Un cop acabada la guerra, es va refugiar a França, on en un principi va ser ben acollit, però en perdre el poder Napoleó, el ja mariscal de camp Josep Ibáñez, baró d'Eroles, demanà al govern francès l'extradició de Boquica.

El 1814 els francesos, arran de la desfeta de Rússia i de l'avanç d'un gran exèrcit aliat (anglès, espanyol i portuguès), van retrocedir en tots els fronts de la península i es van veure obligats a retirar-se de Catalunya, on ja es podien considerar un exèrcit assetjat que temia per la retirada. Com que tenien a França com a hoste el futur rei d'Espanya Ferran VII, van poder pactar una retirada pacífica que va tenir lloc entre l'abril i el maig.

ARXIVÍSTICA

Llibre de defuncions de Castellar de la Muntanya que es conserva a l'Arxiu Diocesà de Girona.